

KULTURNÍ ROZMANITOST – NÁRODNOSTNÍ MENŠINY V ČR

Kreativní vzdělávací program

Autor textu a ilustrací: MgA. Sevdalina Kovářová Kostadinova.

Odborný konzultant: Mgr. Jakub Štědroň, Ph.D.

Použité zdroje: materiály Rady vlády pro národnostní menšiny Úřadu vlády ČR; materiály oddělení národnostních menšin a cizinců v rámci Magistrátu hl. m. Prahy; časopis Kamarádi, www.kamaradi.eu.

Anotace programu: V první části programu se děti seznámí s tématem a upevní své poznatky prostřednictvím zábavných úkolů. Druhá část programu má charakter výtvarného workshopu, který vychází z tradic národnostních menšin v ČR. Program se dá přizpůsobit věku a možnostem žáků. Úkoly se dají plnit selektivně. V nabídce je také multimediální obsah (na webu www.kamaradi.eu) k rozšíření a upevnění učiva. Vybírat můžete ze dvou výtvarných workshopů – pro mladší či pro starší žáky.

Délka programu: 2 až 4 vyučovací hodiny.

Doporučený věk žáků: 1. a 2. stupeň ZŠ.

Vzdělávací oblasti: člověk a jeho svět, člověk a společnost, umění a kultura.

Průřezové téma: multikulturní výchova.

Cíle: Seznámení s národnostními menšinami v ČR. Učit žáky respektovat zvláštnosti různých etnik. Upevňovat jejich pozitivní postoj vůči kulturní rozmanitosti. Rozvíjet jejich manuální zručnost a estetické citění.

Teoretická část: 1 až 2 vyučovací hodiny.

Pomůcky: počítač s internetem a s reproduktory, vytištěné pracovní listy, psací potřeby, pastelky.

Praktická část: 1 až 2 vyučovací hodiny.

Pomůcky: výtvarný materiál, popsán dále v jednotlivých dílnách.

Závěrečné zhodnocení: 15 minut.

- Improvizovaná výstava žakovských výtvorů.
- Reflexe (žáci se podělí o své zážitky a program zhodnotí).

Materiály ke stažení na www.kamaradi.eu

(záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení):

- Metodický list + Pracovní listy + Dílny včetně fotonávodů
- Audio nahrávky, včetně pohádek namluvených rodilými mluvčími
- On-line hry a kvízy – Vlajkové pexeso; Vlajky národnostních menšin; Pexeso lidové kroje

Materiál byl vytvořen v roce 2021 jako součást projektu Spolku Zaedno.

Řešitel projektu:

Finanční podpora projektu:

Šprávné odpovědi a řešení

Úkol 2 z pracovního listu č. 1:

1. ne
2. ne
3. ano

Úkol 1 z pracovního listu č. 2:

běloruská

bulharská

chorvatská

maďarská

německá

polská

romská

rusínská

ruská

řecká

slovenská

srbská

ukrajinská

vietnamská

Úkol 1 z pracovního listu č. 3:

1. Romové

Úkol 2 z pracovního listu č. 3:

1. ne
2. ano

Úkol 3 z pracovního listu č. 3:

řecká menšina

Úkol 4 z pracovního listu č. 3:

Do skupiny nepatří obrázek č. 5 – muž bez hudebního nástroje.

Hudební nástroje: 1 – buzuki (Řecko), 2 – fujara (Slovensko), 3 – gusle (Chorvatsko, Srbsko, Bulharsko), 4 – dudy (Bulharsko), 5 – žádný nástroj nemá.

Úkol 1 z pracovního listu č.4:

S	J	Á	K	S	M	A	N	T	E	I	V
R	Č	U	K	R	A	J	I	N	S	K	Á
U	P	Á	K	S	T	A	V	R	O	H	C
S	O	Á	E	U	Ž	V	Ď	J	M	Q	Ó
Í	L	R	É	D	Z	H	Š	Ď	Ď	Š	Ř
N	S	U	V	D	W	Ď	F	E	X	C	E
S	K	S	G	R	O	M	S	K	Á	S	C
K	Á	K	S	R	A	H	L	U	B	R	K
Á	Ě	Á	K	C	E	M	Ě	N	A	B	Á
Á	K	S	U	R	O	L	Ě	B	Z	S	M
M	A	Ď	A	R	S	K	Á	B	E	K	B
Á	K	S	N	E	V	O	L	S	E	Á	Q

Úkol 3 z pracovního listu č. 4:

Správný stín je ten první.

Vysvětlení značek:

= úkol, který by se měl plnit písemně

= k úkolu je zvuková nahrávka
(www.kamaradi.eu, záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení)

= k úkolu je hra či kvíz on-line
(www.kamaradi.eu, záložka MK programy -> Multikulturní programy – ke stažení)

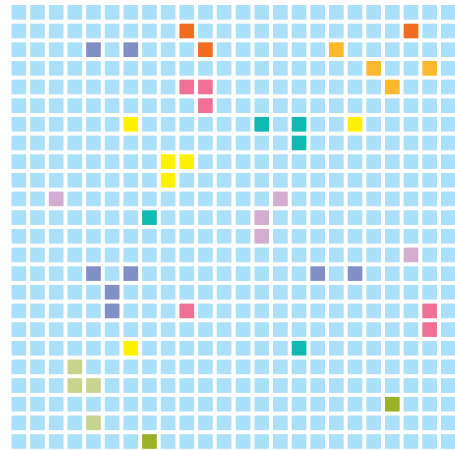
= výtvarná dílna

Většina a menšina Většina znamená větší část lidí nebo věcí, a opakem tomu je menšina. Menšina je skupina osob, jež se odlišuje od okolní většinové společnosti a obvykle se i sama jako skupina chápe. Například lidé slovenské národnosti jsou v České republice v menšině oproti lidem, kteří mají českou národnost. Ale pozor, Slováci na Slovensku mají jiné postavení. Tam oni tvoří většinu a čeští krajané budou naopak tvořit menšinu.

Úkol 3

V horním obrázku je znázorněno, co je většina a co menšina. Pokud je celý obrázek český stát, světle modré čtverečky představují lidi s českou národností a ostatní barvy představují lidi s jinými národnostmi.

a) Vybarvěte spodní obrázek a vytvořte tak pestrou mozaiku tvořenou různými národnostmi v ČR. Popište každou barvu, kterou jste použili podle vzoru *modrá = česká / červená = polská* atd.

Úkol 1

Poslechněte si slovenskou básničku *Bola hora, v hore skala*. Obrázek vám pomůže slovenštině porozumět.

Národnostní menšina je společenství občanů ČR, kteří se odlišují od ostatních občanů etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi. Toto společenství usiluje o zachování a rozvoj vlastního jazyka a kultury. Příslušník národnostní menšiny je občan ČR, který se hlásí k jiné než české národnosti.

14 oficiálních národnostních menšin, právě tolik jich v současné době existuje v ČR. Jsou to **běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská a vietnamská** menšina.

Cizinci se do menšin nepočítají, i když mají jinou národnost než českou. Rozhodující je, zda člověk má či nemá české občanství.

Úkol 2

Zakroužkujte správnou odpověď.

- 1) Národnostních menšin v ČR je 15. **ano** **ne**
- 1) Menšina se rovná většině. **ano** **ne**
- 1) V ČR je maďarská menšina. **ano** **ne**

Úkol 1

- a) Spojte správně podle vzoru názvy národnostních menšin v ČR s vlajkami, které k nim patří.
b) Zahrajte si online hru Vlajkové pexeso.

běloruská	
bulharská	
chorvatská	
maďarská	
německá	
polská	
romská	
rusínská	
ruská	
řecká	
slovenská	
srbská	
ukrajinská	
vietnamská	

Úkol 2

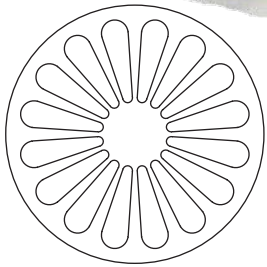
- a) Spojte správně podle vzoru vlajky jednotlivých národnostních menšin v ČR s obrázky, které znázorňují tradiční oblečení (kroje).
b) Zahrajte si online hru Pexeso lidové kroje.

 ÚKOL 1

Kolo od vozu patří do vlajky jednoho národa. Lidé tohoto národa nemají vlastní stát a v minulosti putovali s takovými vozy, jako je na obrázku. Velká skupina těchto lidí se usadila i v naší zemi.

- a) Napište, o který národ se jedná.
- b) Kolo vybarvěte stejně jako na vlajce tohoto národa.

 ÚKOL 3

- a) Napište, do které menšiny patří tato dvojice v krojích. Napoví vám obrázky z pracovního listu 2.
- b) Obrázek vybarvěte.

  ÚKOL 4

- a) Vyškrtněte, který obrázek nepatří do skupiny.
- b) Jak se nazývají hudební nástroje a s kterým národem se pojí? Poslechněte si, jak tyto nástroje zní.

Autor textu a ilustrací: MgA. Sevdalina Kovářová Kostadinova

Dům národnostních menšin

v Praze byl otevřen již v roce 2007. Od té doby slouží jako společné místo, kde mohou národnostní menšiny prezentovat své aktivity a kde se mohou lidé potkávat a spolupracovat. V Domě najdete kanceláře jednotlivých menšin, společenský sál, knihovnu a výstavní síň. Zajímavostí je, že zde probíhají akce nejen pro dospělé, ale i pro děti či školní skupiny.

 ÚKOL 2

Zakroužkujte správnou odpověď.

- 1 Dům národnostních menšin najdete jenom v Brně. ano ne
- 2 DNM funguje od roku 2007. ano ne

 Úkol 1

Všechny uvedené názvy národnostních menšin se ukrývají v osmisměrce – vodorovně zleva doprava i zprava doleva, svisle shora dolů i zdola nahoru a šikmo ve všech čtyřech směrech. Najděte je.

běloruská, bulharská, chorvatská, maďarská, německá, polská, romská, rusínská, ruská, řecká, slovenská, srbská, ukrajinská, vietnamská

S	J	Á	K	S	M	A	N	T	E	I	V
R	Č	U	K	R	A	J	I	N	S	K	Á
U	P	Á	K	S	T	A	V	R	O	H	C
S	O	Á	E	U	Ž	V	Ď	J	M	Q	Ó
Í	L	R	É	D	Z	H	Š	Ď	Š	Ř	
N	S	U	V	D	W	Ď	F	E	X	C	E
S	K	S	G	R	O	M	S	K	Á	S	C
K	Á	K	S	R	A	H	L	U	B	R	K
Á	Ě	Á	K	C	E	M	Ě	N	A	B	Á
Á	K	S	U	R	O	L	Ě	B	Z	S	M
M	A	Ď	A	R	S	K	Á	B	E	K	B
Á	K	S	N	E	V	O	L	S	E	Á	Q

 Úkol 3

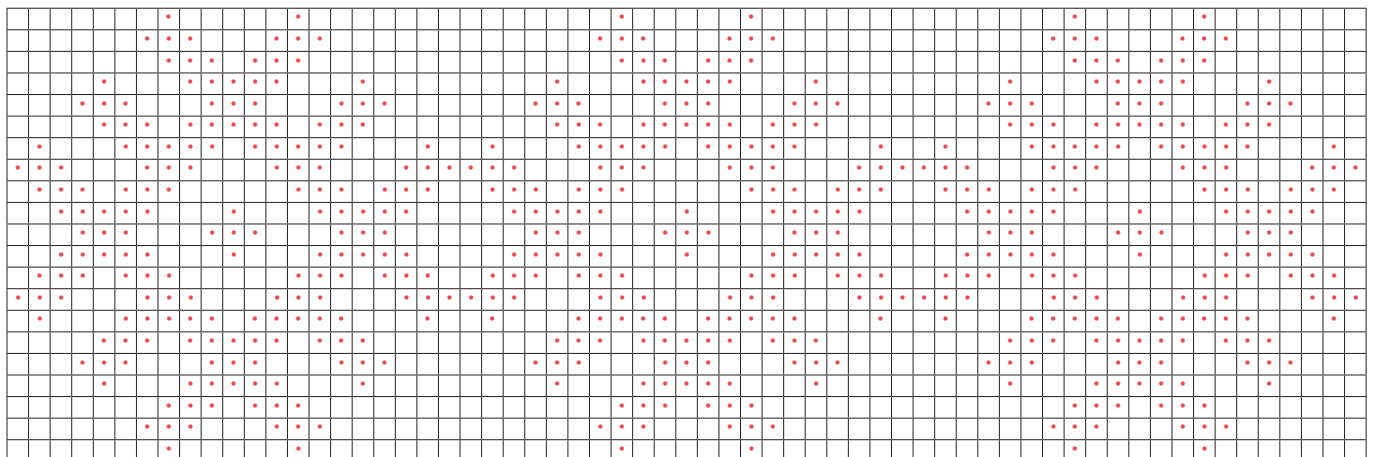
Dvojice má na sobě vietnamský kroj.

- a) Který stín je jejich? Zakroužkujte ho.
- b) Popište tradiční oblečení Vietnamců.

 Úkol 2

a) Vybarvíte políčka s tečkami červeně a tvořte ornamenty tradiční běloruské výšivky.

© Saša Švolíková

© Saša Švolíková

Saša Švolíková

se narodila v Bratislavě. Studovala na pražské Divadelní akademii múzických umění, obor scénografie. V současnosti žije kousek za Prahou se psem Ferim. Je autorkou řady knižních obálek a ilustruje mnoho knih pro děti i pro dospělé pro různá nakladatelství. Jako scénografka a tvůrkyně návrhů loutek a kostýmů spolupracuje s různými divadly. Jako výtvarná a technická redaktorka pracuje pro nakladatelství Argo. Spolupracuje na různých projektech slovenské národnostní menšiny.

Ilustrace z knihy *To mlieko má horúčku*

Dokreslovaná koláž podle slovenské výtvarnice

Potřebujeme: barevnou čtvrtku, staré noviny, barevné papíry, jednobarevné ubrousky, lepidlo, barvy (nejlépe temperové), štětce různé velikosti a tenký černý fix.

Jak na to: **1.** Pozorně si prohlédneme ilustrace k dětské knize, které namalovala výtvarnice Saša Švolíková (v horní části pracovního listu). **2.** Vybereme si barevnou čtvrtku, která bude tvořit podklad koláže (koláž je výtvarná technika, při níž se na zvolený podklad lepí jiný materiál, většinou vystřižený nebo vytržený). **3.** Ze starých novin, ubrousku a zbytků barevných papírů jiné barvy si natrháme kousky různých velikostí. **4.** Výtržky poskládáme na podkladovou čtvrtku a přitom se snažíme z nich vytvořit objekt, který připomíná např. krajinu (hory, moře) nebo domeček. **5.** Když jsme se skládkou spokojeni, výtržky přilepíme. Ubrousky používáme v jedné vrstvě, aby prosvítal podklad. **6.** Na hotovou koláž dokreslíme pomocí temper lidskou postavu podle vlastní fantazie. **7.** Postavu obtáhneme černým fixem. Fixem dokreslíme také detaily – oči, uši, nos, vlasy. Pozor, fixem kreslíme, až když zaschne temperová barva.

tip 1: Zaujala vás technika koláže? Pak si vyzkoušejte koláže tvořené nejen z papírů, ale i z mnoha dalších materiálů – např. z provázeků, mašlí, krajky či knoflíčků. Vše, co se doma najde zapomenuté a nepoužívané, se dá použít jako materiál na zajímavé koláže.

© Lada Gažiová

© Lada Gažiová

Lada Gažiová

Ladislava Gažiová je jednou z nevyraznějších umělkýň na současné česko-slovenské scéně. Pochází z východního Slovenska, ale žije v Praze. Jako jedna z mála Romek vystudovala Akademii výtvarných umění v Praze. Ve své tvorbě se dlouhodobě věnuje sociálním tématům. Při své tvorbě nesáhá po klasických štětcích, ale po spreji. Je to technika převzatá ze street artu, tedy umění vytvářeného na veřejných místech, např. graffiti. Výtvarnice se věnuje mimo jiné romské tematice a spolupracuje s romskými organizacemi. Vedle i výtvarné kurzy pro děti. Účastní se mnoha výstav a má ocenění za své výtvarné práce.

Fantastické příšerky podle romské výtvarnice

Potřebujeme: barevnou čtvrtku, bílý a barevný papír, lepidlo, barvy (nejlépe temperové), štětce různé velikosti a černý fix.

Jak na to: 1. Pozorně si prohlédneme obrazy, které namalovala výtvarnice Lada Gažiová (v horní části pracovního listu) 2. Vybereme si barevnou čtvrtku, která bude tvořit podklad obrazu. 3. Pomocí zředěné tempery namalujeme v horní části obrazu oblaka, čtvrtku otočíme do svislé polohy a necháme barvy stékat dolů. Takto vytvoříme déšť. 4. Vybereme si 2 barevné papíry různých barev, např. bílý a černý. Budeme se snažit vybírat jiné barvy, než máme na podkladu, který jsme již vytvořili. 5. Z vybraných papírů vystříháme 2 nepravidelné, zvlněné tvary a z nich složíme naši příšerku (jako na obrázku).

6. Příšerku nalepíme na podklad. 7. Pomocí černého fixu dokreslíme oči, vlasy a ruce a příšerka je hotová!

tip 1: Nejmenší děti mohou vypustit vytváření podkladu temperovými barvami.

tip 2: Pokud se příšerka úplně nepovede, můžeme ji přelepit jinou, tak, jak jsme to udělali my.

tip 3: Každý žák může dát své příšerce jméno.

tip 4: Z hotových obrázků celé třídy uděláme řadu (např. na zemi). Vymyslíme společně příběh, kde hrdinové budou příšerky. Příběh začne u prvního obrázku a skončí u posledního.

